

VODIČ ZA OSMAKE

UPIS u srednju školu za školsku 2019/2020. godinu

Valerija Kalanja, pedagog

UVOD

Uskoro ćeš se naći pred jednom od važnih odluka - pred odlukom, koja će u velikoj meri da utiče na tvoju budućnost. Opređenje za jednu od škola - zanimanje, nije samo izbor onoga što ćeš raditi i što će ti se dešavati sledećih nekoliko godina. Izborom škole - zanimanja biraš ono čime ćeš se možda baviti celog svog života.

Nakon završene osnovne škole, prvi korak ka odrastanju je odluka o tome koju srednju školu upisati. Međutim, to nije tako jednostavno. U tom trenutku veoma je bitno doneti dobru odluku, koja bi trebala da bude u skladu sa interesovanjima, ali i u skladu sa onim što se nudi na teritoriji na kojoj bi se školovao budući srednjoškolac. Pored toga, bitno je odabrati srednju školu u odnosu na ono što bi sadašnji osmak studirao nakon srednje škole.

Pored saveta koji su budućim srednjoškolcima neophodni, saveti su potrebni i roditeljima. Kako bi se bolje pripremili i kako bi uspeli da na najbolji način isprate svoje dete u ovom veoma bitnom periodu života, roditeljima je neophodno da pročitaju sledeće:

- Vodič za izbor zanimanja
- Izbor zanimanja
- Profesionalna orijentacija

Navedena dokumenta roditelji mogu pročitati na sajtu <http://roditeljsrbija.com/vodic-za-upis-u-srednju-skolu/>

Upis u srednju školu svim osmacima i njihovim roditeljima može biti veoma stresan period, ali ako imaju sve informacije koje su važne za pravi izbor srednje škole napraviće se dobar izbor.

Ovaj vodič ima za cilj, pre svega, da te uputi u propisane procedure i postupke, „tajne“ polaganja prijemnog i završnog ispita koji te čeka na kraju tvog osmogodišnjeg školovanja. Da bi nastavio svoje obrazovanje, potrebno je da se upišeš u neku od srednjih škola koje traju tri ili četiri godine. Ali pre nego što nastaviš školovanje, potrebno je da pokažeš znanje na prijemnom ili završnom ispitu.

U školi će pre polaganja završnog ispita biti sprovedeno probno završno testiranje učenika.

PROCEDURE I POSTUPCI

1. Mala matura

Osnovna škola se završava polaganjem završnog ispita - male mature. Mala matura se polaže po završetku VIII razreda u junu mesecu. **Završni ispit traje tri dana:**

- Prvi dan – srpski, odnosno maternji jezik
- Drugi dan – matematika
- Treći dan – kombinovani test (zadaci iz biologije, fizike, hemije, istorije i geografije)

Ove školske godine polagaće se matematika, srpski jezik i kombinovani test (istorija, geografija, fizika, hemija, biologija), Ministarstvo prosvete Republike Srbije napravilo je bazu podataka svih učenika osmih razreda na celoj teritoriji Republike Srbije, pa će se upis kao i prethodnih godina obavljati elektronskim putem.

Samo na taj način svaki učenik će moći da se, isključivo na osnovu onoga što je sam postigao, upiše u neku od srednjih škola.

S obzirom na to da je mala matura veoma bitna za svakog osnovca i predstavlja veoma važan ispit i korak ka daljem obrazovanju, trebala bi da se pripremi na najbolji mogući način. To podrazumeva učenje i pripremu za zadatke koji će se naći na testovima, ali i psihičku pripremu u koju spada razgovor i usmeravanje odraslih - roditelja ili nastavnika.

Pripreme za malu maturu zapravo traju osam godina, odnosno celu osnovnu školu, s obzirom na to da će učenici na ispitima pokazati znanje koje su sticali godinama u školi, funkcionalno znanje.

Pored znanja, potrebna ti je i podrška odraslih, koji bi trebalo da ti se nađu za sva pitanja i nedoumice koje možeš imati, da ti pomognu da se organizuješ, ali i da ukažu na to da će sve biti u redu i da su uvek uz tebe.

2. Bodovi

Od školske 2018/2019. godine promenjen je sistem bodovanja za upis u srednje škole, tako da će sadašnji i budući osmci iz škole moći da ponesu najviše 60, a da na završnom ispitu osvoje još maksimalno 40 bodova. Ispiti iz srpskog jezika i matematike nose po 13 bodova, a kombinovani test 14 bodova.

Nakon polaganja male mature, stižu rezultati. U roku od nekoliko dana stižu prvo preliminarni rezultati, nakon čega dolazi period za žalbe, ukoliko postoji sumnja u broj bodova ili tome slično. Potom slede konačni rezultati, na osnovu kojih će se budući srednjoškolci rangirati.

Rangiranje osmaka vrši se prema ostvarenim bodovima na osnovu uspeha tokom školovanja koje nosi 60 bodova i na osnovu bodova ostvarenih na završnom ispitu, gde se maksimalno može dobiti 40 bodova.

Dodatne bodove možete steći osvajanjem nagrada na takmičenjima, što vam može doneti maksimalno 20 bodova po predmetu iz kog ste bili na takmičenju. **Bodove možete osvojiti samo ako ste bili na takmičenju u toku osmog razreda.**

2.1. Završni ispit- broj bodova

Veoma je važno razlikovati završni ispit od prijemnog ispita.

Prijemni ispit polažu učenici koji su se opredelili za umetničke škole, filološke gimnazije, matematičke gimnazije, gimnazije za sportiste i škole za talente.

Završni ispit polažu svi učenici osmih razreda.

Konačan broj bodova za upis u željenu srednju školu dobija se kada se **saberu bodovi osvojeni na završnom ispitu, opšti uspeh u 6, 7. i 8. razredu. Za upis u srednje škole bitni su i rezultati postignuti na takmičenjima učenika osmog razreda osnovne škole.**

Učenici osmog razreda polažu završni ispit u svojoj školi.

Na osnovu uspeha na završnom ispitu kandidat može da osvoji najviše 40 bodova, odnosno najviše po 13 bodova na testu srpskog, odnosno maternjeg jezika i matematike i 14 bodova na kombinovanom testu.

Opšti uspeh od šestog do osmog razreda iskazuje se brojem bodova, tako što se opšti uspeh na kraju šestog, sedmog i osmog razreda zaokružen na dve decimale, sabere i zatim pomnoži brojem četiri (4). Na osnovu opšteg uspeha kandidat može ostvariti najviše 60 bodova.

Bodovi koji se dobijaju za uspeh računaju se na sledeći način, primer:

- uspeh iz šestog razreda **4,38**
- uspeh iz sedmog **4,67**
- uspeh iz osmog razreda **4,73**

Ukupno: $4,38+4,67+4,73=13,78$ pomnožiti sa 4, sledi $13,78 \times 4=55,12$ – broj bodova na osnovu uspeha

Rezultati postignuti na takmičenjima vrednuju se tako što se kandidatu koji je u osmom razredu osvojio jedno od prva tri mesta na takmičenjima iz predmeta dodeljuju bodovi:

- a) **međunarodno takmičenje** koje je u Kalendaru takmičenja i smotri učenika osnovnih škola:
  - Prvo mesto 12 bodova, drugo mesto 10 bodova, treće mesto 8 bodova;
- b) **republičko takmičenje** koje je u Kalendaru takmičenja i smotri učenika osnovnih škola:
  - Prvo mesto 6 bodova, drugo mesto 4 boda, treće mesto 2 boda.

Kada je kandidat osvojio više pojedinačnih mesta na takmičenjima iz jednog ili više predmeta, uzima se u obzir najbolji ostvareni rezultat, odnosno najveći broj bodova.

Republička takmičenja čiji se rezultati vrednuju za upis su takmičenja iz predmeta koji su obuhvaćeni završnim ispitom i koja ima najmanje tri nivoa takmičenja (opštinski, okružni, republički).

3. Kako izabrati srednju školu?

Ukoliko budući srednjoškolac još uvek ne zna koju srednju školu da upiše, postoji način da mu se pomogne. Najbolje bi bilo da se srednja škola odabare prema skolnostima i interesovanjima.

Sledeći način da se dođe do najboljeg izbora škole jeste i eliminacija. **Postoje sledeće grupe srednjih škola:**

- ✓ Gimnazije
- ✓ Srednje stručne škole
- ✓ Škole za učenike sa posebnim sposobnostima
- ✓ Škole za učenike sa smetnjama u razvoju
- ✓ Privatne srednje škole

1) GIMNAZIJA

Gimnazija je škola koja obrazuje učenike za dalje školovanje na fakultetima ili višim školama. Gimnazija pruža široko opšte obrazovanje. Traje 4 godine, a za to vreme se mogu otkriti ili razviti interesovanja za određene oblasti i steći zrelost za odluku o daljem školovanju i izboru fakulteta ili više škole.

Ne zaboravi ! Gimnazija ne osposobljava ni za jedno zanimanje.

Ako se posle gimnazije ne završi fakultet ili viša škola, teško je zaposliti se bez dokvalifikacije - dodatnog kursa i odgovarajuće diplome.

Postoje sledeći tipovi gimnazija:

- Društveno-jezički smer: preovlađuju strani jezici i sadržaji društvenih nauka (srpski jezik i književnost, istorija, filozofija, sociologija, psihologija).
- Prirodno-matematički smer: veći broj časova posvećen je predmetima prirodnih nauka (matematici, fizici, hemiji, biologiji, informatici).
- Opšti tip: približno su podjednako zastupljeni predmeti društvenih i prirodnih nauka.
- Vojna gimnazija

Za upis u škole **za učenike sa posebnim sposobnostima** (filološka, matematička, sportska gimnazija, gimnazija za učenike sa posebnim sposobnostima za fiziku) **polaze se prijemni ispit** - provera odgovarajućih znanja i boduje se opšti uspeh u 6, 7, i 8. razredu.

U Novom Sadu postoje gimnazije:

- Gimnazija „Laza Kostić“
- Gimnazija „Svetozar Marković“
- Gimnazija „Jovan Jovanović Zmaj“
- Gimnazija „Isidora Sekulić“

2) SREDNJE STRUČNE ŠKOLE

Dele se na trogodišnje i četvorogodišnje škole.

Četvorogodišnje srednje stručne škole su škole koje osposobljavaju za rad (za razna zanimanja), ali daju i mogućnost za nastavak školovanja na višim školama i fakultetima.

Trogodišnje škole - ne pružaju mogućnost direktne prohodnosti na fakultet, ali postoji direktna prohodnost na odgovarajuće više škole. (Npr. posle ugostiteljske škole u trogodišnjem trajanju može se, uz položen prijemni ispit, upisati viša hotelijerska škola).

U Novom Sadu postoje sledeće stručne škole:

- Srednja škola „Svetozar Miletić „
- Medicinska škola „7. April“
- Srednja mašinska škola
- Elektrotehnička škola „Mihajlo Pupin“
- Tehnička škola „Pavle Savić“
- Tehnička škola „Mileva Marić -Ajnštajn“
- Saobraćajna škola „Pinki“
- Poljoprivredna škola sa domom učenika (Futog)

3) UMETNIČKE ŠKOLE

Umetničke škole osposobljavaju za rad u umetničkim zanimanjima i pripremaju za dalje školovanje. Traju 4 godine. Umetničke škole upisuju učenici sa posebno izraženim talentom za te oblasti.

Za upis u umetničke škole polaže se prijemni ispit-provera odgovarajućih znanja stečenih tokom predhodnog školovanja i posebnih sposobnosti i veština.

Srednje umetničke škole u Novom Sadu:

- Muzička škola „Isidor Bajić“
- Baletska škola
- Škola za dizajn „Bogdan Šuput“

4) PRIVATNE SREDNJE ŠKOLE

- E-gimnazija
- Gimnazija “Živorad Janković” sa domom učenika
- Elitna privatna ekonomska škola i gimnazija
- Srednja medicinska škola “Sveti Arhangel”
- Srednja škola “MC Vision Academy”
- Prva privatna optičarska škola “Pašćan”
- Prva privatna srednja medicinska škola “Hipokrat”
- Računarska gimnazija ”Smart”
- Srednja škola “Dositej Obradović”
- Srednja škola “Sveti Nikola”
- Srednja stručna škola “Krug”

Prva etapa eliminacije jeste odrediti u kojoj grupi škola bi mogla da pripada željena škola i eliminisati ostale dve grupe. Nakon toga, proveriti koje škole postoje koje spadaju u odabranu grupu škola, a posle sledi finalni, a ujedno i najteži deo izbora. Kada se dođe do manjeg broja škola koje su ušle u uži izbor, trebalo bi obratiti pažnju na to šta ta škola nudi – koji predmeti se uče, koja je perspektiva nakon završetka, kako za zapošljavanje tako i za upis na fakultet ili višu školu. U ovom trenutku dolazi do izražaja sklonost ka određenim predmetima, odnosno odbojnost ka drugim, prema čemu će se odrediti i koja škola je najbolji izbor.

Na sajtu Centra za profesionalno informisanje postoji link namenjen učenicima završnog razreda osnovne škole www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs

4. Popunjavanje liste želja

Nakon položenog završnog ispita i broja bodova koje si osvojio popunjavaš LISTU ŽELJA.

Na listi želja nalaze se polja u koja se upisuje:

- **šifra obrazovnog profila**
- **naziv škole**
- **naziv obrazovnog profila**

Šifra obrazovnog profila nalazi se u Konkursu za upis u srednje škole. Šifra mora biti upisana onako kako je napisana u Konkursu – latinicom, a **obavezno** proveriti tačnost upisane šifre, jer je ona najznačajniji podatak na listi želja. U Konkursu se nalazi ispred naziva obrazovnog profila i sastoji se od 11 znakova, odnosno slova i brojeva.

Naziv škole se upisuje u naredno prazno polje pored šifre željenog obrazovnog profila. Naziv škole se upisuje kako bi se lakše proverila šifra obrazovnog profila pri sastavljanju liste učenika kada se vrši raspoređivanje po školama. U Konkursu se naziv škole nalazi iznad ispisanih smerova. Škole su u Konkursu raspoređene po opštinama u kojima se nalaze.

Naziv obrazovnog profila predstavlja dodatnu informaciju kako bi se ustanovilo da je obrazovni profil, koji je naveden šifrom, željeni smer te srednje škole. Na listi želja mora se ispisati celokupan naziv obrazovnog

profila, onako kako je isписан u Konkursu. Naziv obrazovnog profila se nalazi u Konkursu odmah pored šifre obrazovnog profila.

Na listu želja može se nabrojati **najviše 20** obrazovnih profila.

Primer popunjene liste želja

РЕПУБЛИКА СРБИЈА МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА		Шифра ученика					Основа школа		Место	
ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ЗА УНОС ЖЕЉА УЧЕНИКА ЗА УПИС У СРЕДЊУ ШКОЛУ ВОЈВОЂАНСКИ РЕГИОНАЛНИ СЛОВИМА		1	7	1	1	4	5	„Бранислав Нушић“		Ваљево
		Име		Презиме			Име родитеља			
		Иван		Ђорђевић			Драган			
Ред. бр.	Шифра образовног профила	Назив школе					Назив образовног профила			
1.	K O V A S E 3 A 2 8 S	Полоприредна школа са домом уч. „Ваљево“					месар			
2.	K O V A S E 3 A 2 3 S	Полоприредна школа са домом уч. „Ваљево“					пекар			
3.	K O V A S D 3 E 1 8 S	Техничка школа					електромонтер мрежа и постројења			
4.	K O V A S D 3 E 1 5 S	Техничка школа					електроинсталатер			
5.	K O V A S D 3 E 1 7 S	Техничка школа					електромеханичар за терм. и расип. уређаје			
6.	K O V A S D 4 H 0 2 S	Техничка школа					грађевински техничар за високоградњу			
7.	K O V A S B 4 K 1 0 S	Економска школа „Ваљево“					туристички техничар			
8.	K O V A S B 4 K 0 2 S	Економска школа „Ваљево“					трговински техничар			
9.	K O V A S B 4 K 0 4 S	Економска школа „Ваљево“					угоститељски техничар			
10.	K O V A S B 4 L 1 3 S	Економска школа „Ваљево“					комерцијалиста – оглед			
11.										
12.										
13.										
14.										
15.										
16.										
17.										
18.										
19.										
20.										

Издавач: *Трговачки друштво* д.о.о. Београд

Назив школе, шифра и назив образовног профила су дати у Konkursу за упис у средње школе. Забрањено неовлашћено умножавање и копирање.

Потребан ми је дом ученика:
 ДА НЕ

Имам могућност приступа интернету:
 ДА НЕ

Пол:
 М Ж

(потпис родитеља)

(потпис директора)
 М.П.

Pored informacija vezanih za željene srednje škole i obrazovne profile, lista želja se sastoji i od upisivanja podataka o ученику i dodatnih informacija važnih za upis u srednju školu.

Svaki ученик pre polaganja testova u okviru završnog ispita dobio je **jedinstvenu šifru**. Ta šifra se upisuje i na listu želja, u vrhu. Ispod toga, potrebno je upisati naziv osnovne škole koju završava ученик, a pored i mesto u kom se osnovna škola nalazi.

Dodatne informacije važne za upis u srednje škole, koje ученик mora da upiše na listu želja su:

- Da li mu je potreban ученички дом? – odgovara se obeležavanjem polja DA ili NE.
- Da li ima mogućnost pristupa internetu? – odgovara se obeležavanjem polja DA ili NE.
- Pol ученика koji sastavlja listu želja – odgovara se obeležavanjem polja M ili Ž.

Nakon ispisivanja ovih informacija, potrebno je napisati **ime i prezime** ученика koji sastavlja listu želja, kao i **ime jednog od roditelja**. Za svaku ovu informaciju određeno je posebno polje.

Popunjenu listu želja **mora potpisati jedan od roditelja**, zato je potrebno da ученици dođu sa **jednim od roditelja u školu na dan kada se popunjava lista želja**.

5. Upis

Nakon objavljivanja spiska i saznanja ko je koju školu upisao, sledeći korak je predaja dokumenata za upis u srednju školu.

Potrebna dokumenta za upis su:

- Izvod iz matične knjige rođenih
- Popunjen obrazac prijave za upis u srednju školu
- Svedočanstvo o završenoj osnovnoj školi
- Svedočanstva poslednja tri razreda osnovne škole
- Uverenje o položenom završnom ispitu
- Lekarsko uverenje za upis u srednju školu (nije potrebno za sva zanimanja)
- Diplome o osvojenim nagradama

Više informacija o upisu u srednje škole nalazi se na sajtu: <http://roditeljsrbija.com/upis-u-srednje-skole/>

IZBOR ZANIMANJA

ZA PRAVI IZBOR ZANIMANJA VEOMA SU VAŽNI SLEDEĆI FAKTORI:

- 1) **SPOSOBNOSTI** - mogućnosti da se uspešno obavljaju neke aktivnosti. Ako se trudimo, možemo do izvesne granice da razvijemo svoje sposobnosti. Neke od sposobnosti su: uočavanje prostornih odnosa, rešavanje matematičkih zadataka, verbalna sposobnost, spretnost ruku i prstiju.
- 2) **INTERESOVANJA, ŽELJE** - da li te više interesuju prirodne nauke, društvene nauke ili umetnosti, šta voliš da radiš... Pazi samo da ne pomešaš interesovanja sa sposobnostima. Bolji uspeh se postiže ako se radi ono što se želi, ali samo interesovanja ne mogu biti garancija za uspeh na poslu.
- 3) **OSOBI NE** – koje osobine su kod tebe prisutne (tačnost, preciznost, strpljivost, istrajnost, upornost, odgovornost, saradljivost, radoznalost, otvorenost, komunikativnost...).
- 4) **ZDRAVSTVENO STANJE** - treba da odgovara zahtevima pojedinih zanimanja - da li boluješ od nekih hroničnih bolesti ili imaš specifičan zdravstveni problem.
- 5) **POZNAVANJE SREDNJIH ŠKOLA** - važno je znati koje srednje škole postoje, uslovi upisa, predmeti koji se izučavaju, trajanje, mogućnosti zapošljavanja posle završetka, mogućnosti daljeg školovanja. Ako želiš da studiraš, informiši se da li odabrana srednja škola daje direktnu prohodnost za upis na željeni fakultet.

- 6) **POZNAVANJE ZANIMANJA** - neophodno je poznavati zanimanje za koje se osoba opredeljuje: šta se radi, čime se radi, na čemu se radi, šta se od radnika zahteva u pogledu rada i zdravlja, uslovi rada, sposobnosti, osobine ličnosti, pozitivne i negativne strane zanimanja.
- 7) **MATERIJALNE MOGUĆNOSTI RODITELJA** - razgovaraj sa roditeljima o tome imaš li mogućnost za školovanje posle srednje škole ili mogućnost školovanja van mesta boravka.
- 8) **PERSPEKTIVE ZAPOSŁJAVANJA** - da li se relativno lako može dobiti posao u struci koju želiš da izabereš. Veoma je važno znati da li se željeno zanimanje traži ili ne, da li se posle školovanja može zaposliti, koliko je traženo neko zanimanja. Izaberi školu u kojoj imaš najviše šanse da uspeš! Svako zanimanje ima i dobre i loše strane, pa bi bilo dobro da se unapred pripremiš na to da željena profesija pored onoga što ti se sviđa ima i „manje lepu“ stranu.

NAJČEŠĆE GREŠKE KOJE UČENICI PRAVE PRI IZBORU ŠKOLE

- ☛ **NEDOVOLJNO POZNAVANJE ZANIMANJA, - NEREALNA PROCENA - SPOSOBNOSTI** - svejedno mi je - odličan sam učenik i sve mi ide dobro ili slab sam učenik pa samo negde da se upišem.
- ☛ **IZBOR PREMA DRUGOVIMA** - tamo idu moji drugovi, pa idem i ja, da se ne razdvajamo.
- ☛ **IZBOR PREMA UTISCIMA DRUGOGA** - čuo sam da je to laka/teška škola, popularna.
- ☛ **IZBOR PREMA ŽELJAMA RODITELJA** - upisaću se u školu koju su za mene odabrali roditelji.

MALI SAVETI ZA POLAGANJE ZAVRŠNOG ISPITA

- ☺ **Pokušaj da dođeš na ispit u dobroj fizičkoj kondiciji.** Završni ispiti traju dva sata - korisno je „naspavati se“ koliko je to moguće, doći svež, odmoran i sit.
- ☺ **Proveri da li kod sebe imaš sav potreban pribor i dokumenta.**

- ☺ **Pažljivo saslušaj uputstva. Slobodno pitaj** kako da ispraviš pogrešan odgovor.
- ☺ Pre nego što počneš sa rešavanjem zadataka pregledaj pažljivo celi test. **Planiraj i rasporedi vreme** rešavanja pojedinačnih zadataka. Prvo rešavaj zadatke ili grupe zadataka koje najbolje znaš - tako ćeš ojačati samopouzdanje.
- ☺ **Pažljivo i do kraja pročitaj svako pitanje** pre nego što označiš svoj odgovor. Ako te pitanje zbunjuje pročitaj ponovo.
- ☺ **Ako se „blokiraš“** odgovarajući na neko pitanje, ne razmišljaj predugo. **Počni da rešavaš nešto drugo**, tokom rešavanja drugog zadatka tvoj um će i dalje tražiti odgovor.
- ☺ **Obrati pažnju na sitnice i „cake“.**
- ☺ **Ukoliko osetiš napetost ili strah zastani malo i odmori se.** Pokušaj izvesno vreme da dišeš duboko i lagano. Ili, umesto toga, zamisli neki prijatan, za tebe umirujući prizor i zadrži ga izvesno vreme u mislima. Nakon opuštanja nastavi da rešavaš test.
- ☺ **Ostavi dovoljno vremena da još jednom pregledaš svoj rad** i proveriš da nije nešto izostavljeno. Predaj svoj rad tek kada proveriš i ispraviš eventualne greške i propuste.

I, iznad svega, budi optimista !

Za sva eventualna pitanja, savet i/ili pomoć obratite mi se na telefon u školi, broj 021/826-020, da porazgovaramo ili zakažite sastanak.